

at formaa nogen i Arkivvæsenet kyndig Mand til at paatage sig det omspurgte Arbejde, naar det Vederlag, der kunde bydes, gik under 200 Rd. aarlig.

Ved Finantsloven for 1874—75 bevilgedes 200 Rd. og dette Beløb tør nu antages at ville blive det staaende Vederlag for Universitetsarkivarens Arbejde.

Som tidligere bemærket, var Konsistorium gaaet ud fra, at det Værelse i Bibliotheksbygningen, der vender ud mod Pladsen mellem Universitetet og Frue Kirke skulde benyttes til Universitetsarkiv, saaledes som ogsaa den oprindelige Bestemmelse havde været, da Bibliotheket blev opført. Det havde tidligere været benyttet til Opbevaring af de Bibliotheket tilhørende Doubletter, som vare bestemte til Bortsalg, og det første Skridt maatte altsaa være at fjerne disse, det næste at montere Værelset og i det hele taget gjøre det skikket til at tjene efter sin Bestemmelse. Udgifterne herved beløb sig til 203 Rd., foruden 80 Rd. til Jernskodder for Vinduerne, og efter Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 13de Juni bevilgede Ministeriet under 30te s. M., at disse Beløb maatte afholdes af den paa Universitetets 10de Udgiftspost til forskellige løbende og ekstraordinære Udgifter for Finantsaaret 1873—74 bevilgede Sum. Der havde tillige været opkastet Spørgsmaal om Nødvendigheden af at opvarme Lokalet, men paa Grund af den betydelige Udgift, som Indlæggelse af Varmerør og Opførelse af en Kakkellovn vilde medføre (c. 500 Rd.), mente man at burde udsætte denne Foranstaltning, indtil Erfaringen havde godtgjort dens Nødvendighed. — I Konsistoriums Møde den 2den Juli 1873 udnævntes Bibliotheksassistent S. Birket Smith til Universitetsarkivar og begyndte samme Sommer sin Virksomhed med Ordningen af Arkivsagerne, efter at Konsistorium ved et Cirkulære havde opfordret samtlige Universitetsmyndigheder til at aflevere til Universitetsarkivet alle Arkivsager, der ikke vare fornødne til den daglige Forretningsgang.

II. Det akademiske Lærersamfund samt Censorerne ved Universitetets Examina.

1. Om Vedligeholdelsen af Professorgaarden i Kannikestræde.

Ved den Option af Professorgaarden i Store Kannikestræde, der fandt Sted efter den tidligere Besidder, Etatsraad Dr. med. Buntzens, Afgang fra Universitetet, opstod det Spørgsmaal, om Bestemmelsen i den almindelige Lønningslov af 26de Marts 1870 § 2 kunde antages at have forandret de hidtil gjældende Regler om den Vedligeholdelsespligt, der paahviler Besidderen af den nævnte Fribolig. Konsistorium forelagde Ministeriet dette Spørgsmaal ved Skrivelse af 7de Juli 1872, i hvilken det udtalte sig saaledes:

„For Professorgaarden i Kannikestræde have hidtil de gamle Regler i const. laud. af 7de Juni 1679 (Badens Univ. Journal V. 119) jfr. Fund. af 31te Marts 1732 § 98 og Fund. af 7de Maj 1788 VII. § 9, hvilke paalægge Besidderen en meget udstrakt Vedligeholdelsespligt, været gjældende. Bestemmelserne i Ministeriets Skrivelse af 17de Oktober 1859 (Lindes Medd. 1857—63, S. 168—69) angik ikke denne Bolig. Lov af 26de Marts 1870 § 2, som hjemler en mere indskrænket Vedligeholdelsespligt, lyder med Hensyn hertil saaledes: „Hvor ej anderledes er bestemt ved de særlige Lønningslove, skal den Embeds- eller Bestillingsmand, hvem der herefter anvises Embedsbolig, selv afholde de med Boligens

indre, aarlige Vedligeholdelse forbundne Bekostninger. — — — — For de Embedsmænd, hvem der alt er tillagt Embedsbolig, har det sit Forblivende ved de hidtil gjældende Regler“.

Forsaavidt Loven af 1870 § 2 tager et Forbehold med Hensyn til de mulige afvigende Forskrifter i de særlige Lønningslove, bliver dette uden Betydning ved det foreliggende Spørgsmaal; thi den særlige Lønningslov for Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 25de Marts 1871, som i § 3 omtaler og stadfæster Professorernes Ret til efter Embedsalder at nyde Fribolig i de to Professorresidentser, samt Retten for de Professorer, med hvis Embede der særligt er forbundet Bestyrelsen af videnskabelige Samlinger eller Anstalter, til at benytte de Friboliger, der af denne Grund følge med Embederne, indeholder ingen Regler om Vedligeholdelsespligten, tager intet Forbehold om vedvarende Gyldighed af ældre Forskrifter herom. Der vil saaledes alene være at tage Hensyn til Lov af 26de Marts 1872 § 2.

At denne Lovbestemmelse skulde kunne finde Anvendelse paa Professorgaarden i Kannikestræde, kunde man ville bestride af den Grund, at den kun taler om de Tilfælde, hvor der anvises en Embedsmand Embedsbolig; men Embedsboliger kaldes efter den i Universitetslovgivningen almindelige Sprogbrug kun de Friboliger, som ere knyttede til et bestemt Embedsfag eller en særlig Stilling, som Vederlag for en dermed forbundet Bestyrelse af eller Tilsyn med videnskabelige Samlinger eller Anstalter, og Embedsboliger i denne Forstand modsættes de Friboliger, som ere eller kunne være et Emolument til Professorstillingen i Almindelighed — de egentlige Professorboliger (Residentser) eller Optionsboliger, eller „Friboliger“ i strengere Forstand, af hvilke der som bekjendt endnu ere to tilbage. Da Gaarden i Kannikestræde er den ene af de sidstnævnte Friboliger, og altsaa ingen Embedsbolig efter Universitetslovgivningens Sprogbrug, skulde den ikke komme ind under Omraadet af Loven af 1870 § 2.

Det er imidlertid klart, at Universitetslovgivningens historisk begrundede Sprogbrug, fremkaldt ved Nødvendigheden af at sondre mellem de to Arter af Friboliger, som i mange Retninger ere undergivne forskellige Retsregler, i og for sig ikke kan være afgjørende ved Forstaaelsen af et saadant almindeligt Lovbud som Loven af 1870 § 2. At den almindelige Sprogbrug fuldstændigt hjemler Anvendelsen af Udtrykket Embedsbolig paa saadanne Boliger, der ere tillagte et Embede som almindeligt Emolument, er ubestrideligt. At Loven af 1870 skulde have et snevrere Begreb for Øje, er efter denne Bestemmelses Øjemed i og for sig ganske usandsynligt, da der lige saa vel maatte være Trang til en almindelig Regel for de vistnok lige saa hyppigt forekommende Friboliger af den sidstnævnte Art, som for Embedsboliger i snevrere Forstand. At der i Loven af 1870 ikke er tænkt paa den fremhævede Sondring, eller gjort Anvendelse af nogen særegen Sprogbrug, bliver vistnok ganske indlysende, naar man ser hen til den Række af særlige Lønningslove, der slutte sig til den almindelige Lov af 1870. Loven for Kirke- og Undervisningsministeriet af 25de Marts 1871 § 3 betegner begge Arter af Professorboliger som „Friboliger“ og omvendt findes idelig, f. Ex. i Justitsministeriets Lønningslov af 25de Marts 1871 §§ 10 og 11 og i Lov for Indenrigsministeriet af 1ste April 1871 § 3 „Embedsbolig“ anvendt om Boliger, som ikke af nogen særegen Grund følge med Embedet, men ere tillagte dette som almindeligt Emolument (Distriktslægers, Amtmænds Embedsboliger o. s. fr.),

Et andet Spørgsmaal er det, om det følger deraf, at Loven af 1870 § 2 faar Anvendelse paa Professorgaarden i Kannikestræde, at de tidligere Regler om Vedligeholdelsespligten med Hensyn til denne ikke længere kunne finde Anvendelse. Besvarelsen af dette Spørgsmaal beror paa, hvad der maa antages at være Lovbestemmelsens Indhold. Da denne kun omtaler den Vedligeholdelse, som paahviler Beneficiarius, men ikke udtrykkeligt udtaler, at al anden Vedligeholdelse er ham uvedkommende, kunde man opfatte Indholdet saaledes, at der kun bestemmes, hvilken Vedligeholdelse der i det mindste i alle Tilfælde skal paahvile enhver Beneficiarius, en Bestemmelse, som altsaa særligt var møntet paa de Tilfælde, hvor Beneficiaren tidligere var fri for enhver Vedligeholdelse, eller kun skulde sørge for den i et ringere Omfang; derimod vilde Bestemmelsen ikke udelukke, at der kunde paahvile en mere udstrakt Pligt, for saa vidt der derfor kunde paavises en særlig Hjemmel.

Det kan dog vistnok aldeles ikke antages, at denne Opfattelse skulde være rigtig. Udelukke Udtrykkene den end ikke ligefrem, er der dog paa den anden Side intet i disse, som antyder, at noget saadant skulde være Meningen; men en saadan Antydning maatte man, naar der kun skulde fastsættes et Minimum af en Vedligeholdelsespligt, i en naturlig Tale vente, og det vilde have været let at give den. Som Bestemmelsen er formuleret, kan det næppe nægtes, at den kun er et naturligt Udtryk for en Villie at give udtømmende Bestemmelser om Vedligeholdelsespligten, saa at Supplementet til det udtrykkeligt udtalte er, at al Vedligeholdelse, som ikke kan henføres under den „indre, aarlige“, er Embedsmanden uvedkommende. Det samme er den naturlige Forudsætning for den Bestemmelse i Paragrafen, som hævder de hidtil gjældende Regler for de Embedsmænd, hvem Embedsbolig alt er tillagt. Hvad Udtrykkene naturligt føre til, maa vel ogsaa erkjendes for et langt sandsynligere Øjemed for Lovgiveren, end det ovenfor omtalte, hvorved der stadig endnu indenfor visse Grænser skulde være Anvendelse for en Mængde særlige og uensartede Regler, og derved Døren være holdt aaben for de Tvivl og Vanskeligheder, der kunne have Udspring i disse.

Hvad der gjælder om Vedligeholdelsespligten, gjælder ogsaa om Pligten til at udrede Skatter og Afgifter. Besidderen af Boligen i Kannikestræde maatte tidligere udrede alle Skatter og Afgifter af Gaarden; kun Assurancepræmien paahvilede Universitetet. Loven af 1870 paalægger Beneficiarius kun „de Skatter og Afgifter, som efter Lovgivningen paahvile Brugeren af en Bygning“.

Til Slutning tilføjede Konsistorium, at det, dersom Loven af 26de Marts 1870 § 2 fandtes anvendelig, vilde blive nødvendigt, at dette for Fremtiden havde for Øje ved Overslaget over Bygningsudgifter paa Universitetets Budget, ved hvilket mulige Udgifter til Professorgaarden i Kannikestræde hidtil ikke havde været paaregnede.

I Skrivelse af 16de August meddelte Ministeriet derefter Konsistorium, at det med samme var enig i, at Bestemmelsen i den almindelige Lønningslov af 26de Marts 1870 § 2, jevnført med næstsidste Stykke i § 3 af Universitetets Lønningslov af 25de Marts 1871, maatte antages at have forandret de hidtil gjældende Regler om den Vedligeholdelsespligt, som paahviler Besidderen af Professorboligen i Store Kannikestræde, saaledes at denne altsaa for Fremtiden indskrænkes til Afholdelsen af de med Boligens indre, aarlige Vedligeholdelse for-

bundne Bekostninger samt Udredelsen af de Skatter og Afgifter, som efter Lovgivningen paahvile Brugeren af en Bygning.

Med Hensyn til Slutningsbemærkningen i Konsistoriums Skrivelse tilføjes endnu, at Bygningsinspektøren indstillede til Ministeriet, at dette vilde søge Vedligeholdelseskontoen forhøjet med 200 Rd. til Vedligeholdelsen af den nævnte Professorgaard. Ministeriet ansaa det imidlertid for nødvendigt, at den fremtidige Vedligeholdelse af den nævnte Bygning afholdtes af Vedligeholdelseskontoen, uden at denne søgtes forhøjet i det nævnte Ojemed.

2. Om Dækning af en Underbalance i Professorernes Enkekasse.

Allerede i Sommeren 1872 blev det ved Konferentsraad Ussings Død sandsynligt, at Professorernes Enkekasse vilde faa Underbalance, og denne Sandsynlighed blev til Vished ved Professor Ørsteds Død i September. Da imidlertid den Kapital af 40,000 Rd., som Enkekassen havde udsat til 5 pCt. Rente, allerede da blev opsagt til forestaaende Juni Termin, og det var uvist, om man nu kunde opnaa en ligesaa høj Rentefod, var Eforus for Enkekassen ikke i Stand til at fremkomme med noget Forslag om Dækning af Underbalancen for de nærmest foregaaende Aar, og det var derfor først, efterat det var lykkedes at faa den opsagte Kapital anbragt til samme Rentefod, at et Forslag dertil kunde fremkomme. I Skrivelse til Konsistorium af 29de Maj 1873 udtalte han sig nærmere om Kassens Status og opgjorde denne, i det han tog Hensyn til en forventet Afgang, saaledes:

Indtægt.

Renter af Enkekassens Kapital	2,658 Rd. 24 Sk.
Kontingent af 41 gifte Interessenter.....	1,025 — „ —
— af 11 ugifte —	137 — 48 —
	<hr/>
	3,820 Rd. 72 Sk.

Udgift.

Fuld Pension til 21 Enker	3,675 Rd. „ Sk.
Halv — til 3 Enker	262 — 48 —
Underbalance fra 1872	71 — 15 —
	<hr/>
	4,008 Rd. 63 Sk.

Der vilde altsaa blive for Aaret 1873 en Underbalance af omtrent 200 Rd. at dække, og for de nærmeste Aar en Underbalance af omtrent 120 Rd.

Til at dække Underbalancen for 1872 havde imidlertid en Beholdning af 45 Rd. 75 Sk. tillige med en Anpart i den almindelige Legatmasse af 50 Rd., og vilde man efter Kvæstors Forslag bruge disse Summer til at dække med, vilde Underbalancen for Aaret 1873 blive reduceret til omtrent 100 Rd.; men i ethvert Tilfælde maatte der altsaa træffes særegne Forholdsregler.

At dække Underbalancen ved at forbruge af Enkekassens Kapital, kunde han efter de daværende Priser paa de 4 pCt.s kongelige Obligationer ikke anse for tilraadeligt, og der stod altsaa kun en Nedsættelse af Enkepensionen eller en Forøgelse af Kontingentet tilbage. Med Hensyn til Nedsættelse af Enkepensionen bemærkede han at Enkernes Antal omtrent kun var det halve af Interessenternes, og desuden vilde en Nedsættelse af Enkepensionen muligvis nedsætte Enkekassens Anseelse hos Livrente- og Forsørgelses-Anstalten, hvorved dennes Fordringer til

denne satte Betingelser, idet hun, førend Pensionsloven af 5te Januar 1851 udkom, var i Ægteskab med en Professor consistorialis, og er blevet Enke efter denne samme consistorialis, med hvem hun da var i Ægteskab, samt hensidder i Enkestand efter ham. Det eneste Datum, som skulde kunne vække nogen Tvivl om, hvad der var den kongelige Resolutions Mening i dette Punkt, er en Ytring af inspectores quæsturæ i den af dem under 23de Juli 1851 afgivne Erklæring (Lindes Medd. 1849—56 S. 243—46), som i det væsentlige er lagt til Grund for Ministeriets Indstilling til Kongen, idet de i Slutningen af den ytre: „Efter alt dette maa vi anse det for rigtigst og billigst, at de, der allerede have erhvervet en Ret til den omhandlede særegne Præstation af Universitetet, beholde samme, men at den i øvrigt for Eftertiden bortfalder; og som saadanne berettigede maa vi ikke blot anse de Enker, der allerede virkelig nyde samme, men ogsaa Enkerne efter dem, der hidtil i Følge kongelig Udnævnelse ere blevne Medlemmer af Konsistorium, forudsat, at de ved deres dødelige Afgang endnu ere i denne Stilling.“ Men denne sidstnævnte Ytring, ved hvilken inspectores quæsturæ sandsynligvis snarere have tænkt paa Overgang i anden Embedsstilling, end paa det dengang yderst sjældne Tilfælde, at en consistorialis afskedigedes formedelst Alderdom og Svaghed, er ikke blevet optaget i den kongelige Resolution, og der kan som en Følge heraf ikke tillægges den nogen umiddelbar Indflydelse paa Spørgsmaalets Afgjørelse. Grundtanken i Inspektorernes Erklæring, som ogsaa er gaaet over i den kongelige Resolution af 20de September 1851, er aabenbart den, at de daværende consistorialium daværende Hustruer skulde beholde den Retsstilling, som de havde, og at den ofte omtalte særlige Pensions Bortfalden ikke skulde komme dem til Skade. Inspektorernes anførte Ytring kunde derfor kun da tillægges nogen Betydning, saafremt den kunde anses som et Vidnesbyrd om, at Adgangen til denne særlige Pension efter de ældre for den gjældende Regler var bundet til den Forudsætning, at vedkommende Professor døde som consistorialis. Men ligesom der i den Udvikling af de historiske Forhold, som er givet i Erklæringen af 23de Juli 1851, ikke findes nogen Oplysning om, hvad der i saa Henseende tidligere er fulgt som Regel, eller overhovedet noget Vidnesbyrd om, at dette Punkt har været Gjenstand for Inspektorernes Undersøgelse og Overvejelse, saaledes har det heller ikke været os muligt gennem Kvæsturen eller i Konsistoriums Arkiv at opspore nogen ældre Afgjørelse af Spørgsmaalet, som kunde siges at indeholde et Bevis for, hvorledes den ældre Praxis i dette Punkt har været.

Da det saaledes ikke lader sig oplyse, at Adgangen til den i kongelig Resolution af 20de September 1851 omhandlede Pension i Følge de særlige, i positive Forskrifter eller gammel Sædvane grundede, Regler om dette Forhold var bundet til den Forudsætning, at vedkommende Professor døde som consistorialis, maa vi holde for, at Fru Werlauff i Følge de almindelige Regler om Enkers Pensionering er berettiget til at nyde bemeldte Pension, uden at det i denne Henseende kan komme i Betragtning, at hendes Mand et Par Aar førend sin Død var blevet afskediget med Pension fra sin Embedsstilling som Professor ved Universitetet og Medlem af Konsistorium.“

Konsistorium tiltraadte ganske denne Erklæring i Skrivelse af 6te Juli 1872, ved hvilken Spørgsmaalet forelagdes Ministeriet til Afgjørelse. Under 10de August 1872 meddelte Ministeriet Konsistorium, at det ansaa Konferentsraadinde Werlauff for berettiget til at oppebære den nævnte Pension.

4. Forhandlinger og Afgjørelser, vedkommende Censorerne ved Universitetets Examina.

I Skrivelse til det theologiske Fakultet af 3die Februar 1872 forespurgte Ministeriet om Grunden til, at de skriftlige Afhandlinger ikke om Vinteren sendtes til de udenbys Censorer, noget, som bevirkede et forlænget Ophold for dem her i Byen, og dermed forøgede Udgiften til Diæter. Fakultetet meddelte som Svar herpaa, at da Postforsendelserne af de skriftlige Examensopgaver, der altid vare forbundne med den Risiko, at disse kunde forsinkes eller endog rent forkomme, ved Vintertid kunde være dobbelt farlige paa Grund af Postforbindelsernes Standsning ved Snefog og andre Ulemper, havde Fakultetet ikke turdet paatage sig Ansvar herfor, og havde derfor fundet det ønskeligt, at de udenbys Censorer maatte kunne opholde sig 4 à 5 Dage her i Byen for at censurere de skriftlige Arbejder. Skulde Ministeriet imidlertid finde dette uforment, maatte Fakultetet ønske for de mulige Følgers Skuld at modtage et udtrykkeligt Paalæg i saa Henseende fra Ministeriet. Dette blev imidlertid ikke givet.

— I Anledning af, at det til Rejseudgifter og Diæter for faste Censorer for 1871—72 disponible Beløb 200 Rd. var blevet overskredet med 97 Rd., tilkjendegav Ministeriet under 23de August 1872 Sognepræsterne Lind og Rørdam, at det fremtidig ej saa sig i Stand til at vederlægge deres Rejseudgifter og Diæter med et større Beløb, end indtil, 100 Rd. for hver, og opfordrede dem derfor til i deres egen Interesse at bidrage deres til, at deres Ophold her i Byen ikke udstrakte sig ud over den højest nødvendige Tid. Ved at meddele Fakultetet dette, anmodede Ministeriet Fakultetet om, at dette ogsaa for sit Vedkommende vilde bidrage hertil saa meget som muligt.

— Foranlediget ved en Anmodning fra Censorerne ved de juridiske Examina om, nogle Dage forinden det samlede Møde til de skriftlige Opgavers Vedtagelse, at erholde Meddelelse om, hvilke Opgaver Fakultetets Medlemmer vilde bringe i Forslag, besluttede Fakultetet, mundtlig ved Dekanus 1 eller 2 Dage før det nævnte Møde at gjøre Censorerne bekendt dermed.

III. Forelæsninger, Øvelser og Examina.

1. Examina til Erhvervelse af akademisk Borgerret med dertil hørende Tillægsexamina.

a. Om Tillægsexamen i Henhold til Lov af 2den April 1869.

Til Ministeriet var fra polyteknisk Examinand C. Christiansen indkommet et Andragende om, at Fordringerne ved den under 2den April 1869 anordnede Prøve for Erhvervelse af akademisk Borgerret for hans Vedkommende maatte indskrænkes til det Penum, der i Følge Undervisningsloven af 1ste April 1871 fordres af dem, der have gennemgaaet det mathematisk-naturvidenskabelige Kursus. I en fra Kommissionen for Afholdelse af Adgangsexamen ved Universitetet under 29de Oktober 1871 afgivet Erklæring fraraadede denne at bevilge Andragendet, idet den bemærkede, at den kun kunde anse det for i og for sig uheldigt ved Afholdelsen af Prøverne at tage Hensyn til en Skolelovs Examensbestemmelser, der først flere Aar efter vilde træde i Kraft, hvortil kom, at der endnu ikke var givet nogen Anordning om, hvorledes en Tillægsexamen, svarende til den nu gjældende,